

การรับรู้ของสังคมต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจ
Social Perceptions on Police Practices

สุพัตรา อินทร์ธมยา

คณะตำรวจศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ

Suphattra Inthomya

Faculty of Police Science, Royal Police Cadet Academy

บทคัดย่อ

การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจต้องใกล้ชิดกับประชาชน บ่อยครั้งที่การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจโดยเฉพาะการจับกุมหรือตั้งข้อหา จะถูกประชาชนและสังคมมองว่าเป็นการกระทำที่เกินกว่าเหตุ โดยตำรวจจะยืนยันว่าเป็นการปฏิบัติอย่างถูกต้องตามที่กฎหมายให้อำนาจไว้

ผลการใช้แผนภูมิวงรอบเหตุและผล (Causal Loop Diagram) มาวิเคราะห์การรับรู้ของสังคมที่มีต่อการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจ พบว่า การปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจมีการใช้อำนาจและดุลพินิจตามที่กฎหมายกำหนดไว้ และเป็นตามวิธีการปฏิบัติที่เกิดจากวัฒนธรรมองค์กรของตำรวจ ซึ่งมีทั้งที่ถูกต้องและไม่ถูกต้อง การรับรู้ของสังคมเกิดจากภาพลักษณ์และความเชื่อมั่นของสังคมที่มีต่อองค์กรตำรวจในภาพรวม การสื่อสารให้ประชาชนและสังคมทราบว่าการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจได้รับการควบคุม ดูแล ให้เป็นไปตามกฎหมาย จริยธรรม และจรรยาบรรณตำรวจอย่างเคร่งครัดจากผู้บริหารขององค์กรจึงเป็นตัวแปรสำคัญที่ทำให้การรับรู้ของสังคมที่มีต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจส่งผลในทางบวก

คำสำคัญ: การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจ, การรับรู้ของสังคม, แผนภูมิวงรอบเหตุและผล

Abstract

Police Officers always perform their duty under the spotlight. Often, The practices, especially charging or arresting, are often viewed as immoderations or power abusing. Meanwhile, Police argues that the charges and arrests are done performed properly according to laws and regulations.

The result of analyzing the social perceptions on police practices using causal loop diagram shows that police practices involve using powers, discretions given by laws and regulations and their own organizational cultures which are both right and wrong doings. These perceptions are based on the images of police and the social trust toward police organization as a whole. The essential key to get positive social perceptions is the good communication with the public that the practices are done suitably according to laws, ethics and code of conducts and strictly controlled and monitored by police organization management.

Keywords: Police practices, Social perceptions, Causal loop

บทนำ

หน้าที่หลักของสำนักงานตำรวจแห่งชาติตามพระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติคือการรักษาความปลอดภัยสำหรับองค์พระมหากษัตริย์ พระราชินี พระรัชทายาท ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ พระบรมวงศานุวงศ์ ผู้แทนพระองค์ และพระราชอาคันตุกะ การป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดทางอาญา การรักษาสงบเรียบร้อย ความปลอดภัยของประชาชนและความมั่นคงของราชอาณาจักร นอกจากอำนาจหน้าที่ตาม พระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติแล้ว การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจยังเกี่ยวข้องกับกฎหมายอื่นๆ อีกหลายฉบับ อาทิ ประมวลกฎหมายอาญา ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา พระราชบัญญัติการชุมนุมในที่สาธารณะ พระราชบัญญัติจราจร เป็นต้น โดยเฉพาะหน้าที่ด้านการรักษาความสงบเรียบร้อย ความปลอดภัยและความมั่นคงภายในราชอาณาจักร การควบคุมและตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจจึงมีความจำเป็น ในอดีตการควบคุมและตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ใช้การควบคุมโดยผู้บังคับบัญชาด้วย พระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ หมวด 5 วินัยและการรักษาวินัย และหมวด 6 การดำเนินการทางวินัยเท่านั้น แต่ในปัจจุบัน รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 กำหนดให้หน่วยงานของรัฐจัดทำประมวลจริยธรรมสำหรับข้าราชการ เพื่อกำหนดมาตรฐานทางจริยธรรมโดยมีกลไกและระบบการดำเนินงานในการบังคับใช้ให้มีประสิทธิภาพ ดังนั้นสำนักงานตำรวจแห่งชาติ โดยคณะกรรมการข้าราชการตำรวจ (ก.ตร.) จึงได้จัดทำกฎ ก.ตร. ว่าด้วยประมวลจริยธรรมและจรรยาบรรณของตำรวจขึ้น

ประมวลจริยธรรมและจรรยาบรรณของตำรวจ มีสองส่วนคือ ส่วนที่ 1 มาตรฐานคุณธรรมและอุดมคติของตำรวจ และส่วนที่ 2 มาตรฐานทางจริยธรรมและจรรยาบรรณของตำรวจ โดยมาตรฐาน

คุณธรรมกำหนดให้เจ้าหน้าที่ตำรวจยึดถือคุณธรรม 4 ประการตามพระบรมราโชวาทของรัชกาลที่ 9 คือ การรักษาความสัจ ความจริงใจต่อตัวเองที่จะประพฤติปฏิบัติแต่สิ่งที่เป็นประโยชน์และเป็นธรรม การรู้จักข่มใจตนเอง ฝึกตนเองให้ประพฤติปฏิบัติอยู่ในความสัจ ความดีเท่านั้น การอดทน อดกลั้น และอดออมที่จะไม่ประพฤติล่วงความสัจสุจริต ไม่ว่าจะด้วยเหตุประการใด และการรู้จักละวางความชั่ว ความทุจริต และรู้จักสละประโยชน์ส่วนน้อยของตนเพื่อประโยชน์ส่วนใหญ่ของบ้านเมือง และอุดมคติของตำรวจ 9 ประการมีดังนี้ เคารพเอื้อเฟื้อต่อหน้าที่ กรุณาปราณีต่อประชาชน อดทนต่อความเจ็บใจ ไม่หวั่นไหวต่อความยากลำบาก ไม่มักมากในลาภผล มุ่งบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์แก่ประชาชน ดำรงตนในยุติธรรม กระทำการด้วยปัญญา รักษาความไม่ประมาทเสมอชีวิต ซึ่งเจ้าหน้าที่ตำรวจส่วนใหญ่ต้องกล่าวในการประชุมแถวทุกครั้ง มาตรฐานทางจริยธรรมตำรวจคือข้อปฏิบัติตนและหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจ และจรรยาบรรณของตำรวจคือ ประมวลความประพฤติในการปฏิบัติหน้าที่ตามวิชาชีพที่เจ้าหน้าที่ตำรวจ ต้องยึดถือปฏิบัติ

การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจต้องใกล้ชิดกับประชาชน บ่อยครั้งที่การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจโดยเฉพาะการจับกุมหรือตั้งข้อหา ไม่ว่าจะเป็นครีตจราชร คดีการพนัน หรือคดีที่ได้รับ ความสนใจจากประชาชน เช่น การชุมนุมทางการเมือง หรือการจับกุมบุคคลที่ได้รับความสนใจ จะถูกประชาชนและสังคมกล่าวหาว่าเป็นการกระทำที่เกินกว่าเหตุ หรือรุนแรงไปกว่านั้นคือการใช้อำนาจ โดยมิชอบ (Abuse of Power) ซึ่งฝ่ายตำรวจที่ยืนยันว่าเป็นการปฏิบัติอย่างถูกต้องตามหลักทฤษฎีตำรวจ และหลักกฎหมาย ในบทความนี้ ผู้เขียนต้องการนำเสนอการวิเคราะห์การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ ตำรวจซึ่งถูกประชาชนและสังคมมองว่าเป็นการกระทำที่เกินกว่าเหตุหรือเป็การใช้อำนาจโดยมิชอบ โดยใช้แผนภูมิมิวรอบเหตุและผล (Causal Loop Diagram) รวมทั้งเสนอแนะวิธีการในการแก้ไขปัญหาด้วย

แผนภูมิมิวรอบเหตุและผล (Causal Loop Diagram)

แผนภูมิมิวรอบเหตุและผล (Causal Loop Diagram) เป็นเครื่องมือของการคิดเชิงระบบ (Systematic Thinking Tools) ซึ่งเป็นวิธีการเชิงคุณภาพในการวาดภาพตัวแปรต่างๆ ในระบบที่มีความ เกี่ยวข้องและส่งผลต่อกันในการสร้างพลวัตรของระบบ จะใช้เพื่อสร้างรูปแบบของปัจจัยและพลวัตร ที่มีอิทธิพลต่อเหตุการณ์ในความสนใจ เช่นระดับสันติภาพในชุมชนใต้ ด้วยการเลือกเหตุการณ์สำคัญหรือ ตัวแปรตอบสนองและวาดภาพปัจจัยที่ผลักดันให้เกิดเหตุการณ์นั้นขึ้น รวมถึงอิทธิพลที่ปัจจัยเหล่านั้น มีต่อกัน จึงจำเป็นต้องมีการทำความเข้าใจระบบที่แวดล้อมเหตุการณ์ในความสนใจนั้นๆ ให้มากขึ้น แผนภูมิมิวรอบเหตุและผล ประกอบด้วยชุดของตัวแปร (Set of Nodes) ในระบบและเส้นที่เชื่อมโยง

ซึ่งอธิบายความสัมพันธ์ และทิศทางของตัวแปรแต่ละตัว เหตุและผลทางบวก (a positive causal) เป็นการเชื่อมตัวแปรสองตัวที่มีความสัมพันธ์ในทางบวก หมายความว่า เมื่อตัวแปรตัวหนึ่ง เพิ่มขึ้น หรือลดลง ตัวแปรอีกตัวก็จะเพิ่มขึ้นหรือลดลงไปในทิศทางเดียวกัน ในขณะที่ เหตุและผลทางลบ (a negative causal) จะเป็นไปในทิศทางตรงข้าม กล่าวคือ เมื่อตัวแปรตัวหนึ่งเพิ่ม ตัวแปรอีกตัวจะลดลง หรือในทางกลับกัน เมื่อตัวแปรตัวที่ 1 ลดลง ตัวแปรตัวที่ 2 จะเพิ่มขึ้น วงจรแบบปิดของแผนภูมิ วงจรเหตุและผล มี 2 รูปแบบคือ วงจรเสริมแรง (Reinforcing Loop) คือผลกระทบของตัวแปรในวงจร เป็นไปในทิศทางเดียวกัน เช่น ความไม่เข้าใจ และความขัดแย้ง กล่าวคือ เมื่อความไม่เข้าใจเพิ่มขึ้น ความขัดแย้งจะเพิ่มขึ้น ปัญหาการบริหารจัดการก็จะเพิ่มขึ้นตามไปด้วย เป็นต้น และวงจรปรับสมดุล (Balancing Loop) คือ ผลกระทบของตัวแปรจะเป็นไปในทิศทางตรงข้าม เช่น เมื่อความไม่เข้าใจเพิ่มขึ้น การสื่อสารเพิ่มขึ้น ความขัดแย้งจะลดลง ทำให้ปัญหาการบริหารจัดการลดลง เป็นต้น (Columbia University, 2018)

การใช้อำนาจในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจ

สำนักงานตำรวจแห่งชาติมีหน้าที่บังคับใช้กฎหมายเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยของสังคม เป็นหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่ในทางปกครองเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อย ความปลอดภัยของประชาชน และความมั่นคงของประเทศ รวมถึงอำนาจหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ในการดำเนินการกับผู้กระทำผิด การบังคับใช้กฎหมายของเจ้าหน้าที่ตำรวจมีความหลากหลาย ตั้งแต่การใช้อำนาจทางปกครองเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อย การดำเนินการทางอาญา รวมไปถึงการใช้อำนาจตามกฎหมายเพื่อบริหารจัดการภายในองค์กร การวิเคราะห์การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจจึงต้องแยกพิจารณาเป็นส่วน ดังนี้

การใช้อำนาจทางปกครอง

การใช้อำนาจทางปกครองของเจ้าหน้าที่ตำรวจนั้นเป็นไปเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยของสังคม ไม่ว่าจะเป็นการออกใบอนุญาตหรือการเพิกถอนใบอนุญาต การควบคุมเอกชนหรือประชาชน ให้อยู่ในระเบียบ เช่น การควบคุมสถานบริการให้ปิดตามเวลาที่กฎหมายกำหนด ตามพระราชบัญญัติสถานบริการ (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2560 หรือการควบคุมการชุมนุมในที่สาธารณะ ตามพระราชบัญญัติการชุมนุมสาธารณะ พ.ศ. 2558 รวมไปถึงการควบคุมและจัดการจราจร ที่มีกฎหมายหลายฉบับให้อำนาจกับเจ้าหน้าที่ตำรวจในการปฏิบัติหน้าที่ไว้ นอกจากกฎหมายต่างๆ ที่ให้อำนาจกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ ในการปฏิบัติหน้าที่แล้ว กฎ ระเบียบและข้อบังคับของสำนักงานตำรวจแห่งชาติยังเป็นที่มาของอำนาจ

ตามกฎหมายของตำรวจ รวมถึงการให้อำนาจผู้บังคับบัญชาในการควบคุมดูแลการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจ

อย่างไรก็ตามการใช้อำนาจทางปกครอง รวมถึงมาตรการต่างๆเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยของสังคม อาจกระทบต่อสิทธิเสรีภาพของประชาชน หรือเอกชนได้ ความเข้มงวดในการใช้อำนาจในทางปกครองเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ควรมีการพิจารณาข้อเท็จจริงว่าการกระทำนั้นละเมิดบรรทัดฐานที่ดีของสังคมหรือสิทธิพื้นฐานของประชาชนตามที่กฎหมายรับรองหรือไม่ ถือเป็นการใช้อำนาจที่มีวัตถุประสงค์ในเชิงป้องกัน เป็นการใช้อำนาจในขณะที่ยังไม่มีอาการกระทำผิดเกิดขึ้น เพื่อป้องกันและควบคุมมิให้เกิดการกระทำผิดทางอาญา เช่น การตรวจตรา การติดตามสะกดรอย การตรวจสอบข้อมูล หรือการใช้อำนาจทางปกครองที่มีวัตถุประสงค์เพื่อการยับยั้งการกระทำผิด เช่น การเข้าระงับเหตุกรณีคนจะฆ่าตัวตาย หรือการชุมนุมในที่สาธารณะที่มีการใช้อาวุธหรือสิ่งกีดขวางการจราจร เจ้าหน้าที่ตำรวจซึ่งเป็นผู้ใช้อำนาจในส่วนนี้ การตัดสินใจเลือกว่าจะใช้หรือไม่ใช้มาตรการในการดำเนินการใดๆ จะส่งผลกระทบต่อปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจและการรับรู้ของประชาชน โดยปกติแล้วมักจะสวนทางกัน กล่าวคือ เจ้าหน้าที่ตำรวจได้ดำเนินการไปตามที่กฎหมายให้อำนาจไว้ แต่ประชาชนรู้สึกว่าคุณละเมิดสิทธิเสรีภาพ

การใช้อำนาจทางอาญา

การใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่ตำรวจทางอาญานั้นเป็นการใช้อำนาจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มีวัตถุประสงค์เพื่อค้นหาความจริง เริ่มต้นหลังจากเกิดการกระทำผิดอาญา เช่น การตรวจค้น การจับกุม การควบคุมตัวผู้ต้องสงสัยในระหว่างการสอบสวน เป็นต้น ชัยณรงค์ ไหวดี (2554) ได้สรุปลักษณะการใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่ตำรวจทางอาญาไว้ในวิทยานิพนธ์เรื่อง ปัญหาการกระทำของเจ้าหน้าที่ตำรวจในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาโดยศาลปกครองดังนี้

การแสวงหาพยานหลักฐานและผู้กระทำผิด หรืออำนาจสืบสวน ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาไม่ได้มีการกำหนดวิธีการของเจ้าหน้าที่ตำรวจไว้อย่างชัดเจน แต่มีการให้อำนาจในการสืบสวนว่าสามารถทำได้ทั่วราชอาณาจักร และ ในมาตรา 105 ที่ให้อำนาจในการตรวจสอบจดหมาย เอกสารและสิ่งพิมพ์ที่ส่งทางไปรษณีย์ที่ส่งให้ผู้ต้องสงสัย ภายใต้การดูแลและควบคุมของศาล แต่ในปัจจุบันการสืบสวนก้าวหน้าไปมากโดยเฉพาะการใช้เทคโนโลยีและหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์เข้ามาช่วยการใช้เทคโนโลยี เช่น การดักฟังโทรศัพท์ การใช้กล้องขนาดเล็ก การใช้ระบบติดตามตัวหรือ GPS

ก็เป็นการคุ้มครองที่จะละเมิดสิทธิส่วนบุคคลของประชาชน ถึงแม้ว่าจะเป็นผู้ต้องสงสัยก็ตาม เนื่องจากสิทธิในการติดต่อสื่อสารเป็นสิทธิส่วนบุคคลที่ได้รับการคุ้มครองตามกฎหมาย

การใช้อำนาจบังคับตามกฎหมายอาญา ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญากำหนดการใช้ อำนาจตามกฎหมายอาญาของเจ้าหน้าที่ตำรวจไว้ คือ หมายค้นและหมายจับ ซึ่งศาลจะเป็นผู้ออกหมายตาม การร้องขอของเจ้าหน้าที่ตำรวจ การร้องขอหมายค้นต้องมีเหตุอันควรสงสัย ที่จะทำให้เริ่มการสืบสวน สอบสวนได้ โดยอาจเป็นความสงสัยในระดับเล็กน้อย มาจากคำให้การของพยานบุคคล ผู้เสียหาย หรือ ประสบการณ์ของเจ้าหน้าที่ รวมไปถึงพฤติกรรมของผู้ต้องสงสัย และเจ้าหน้าที่ตำรวจยังสามารถค้น โดยไม่มีหมายได้ในกรณี การค้นตัวบุคคลในที่สาธารณะ เหตุจำเป็นเร่งด่วน เช่น การกระทำผิดซึ่งหน้า และการได้รับความยินยอมจากเจ้าของพื้นที่ การร้องขอหมายจับจะต้องมีเหตุผลดังนี้ มีหลักฐานว่า น่าจะกระทำความผิดที่มีอัตราโทษเกิน 3 ปี หรือ มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าจะหลบหนี ไปยุ่งเกี่ยวกับ พยานหลักฐาน หรือก่อเหตุอันตราย หมายจับให้อำนาจเจ้าหน้าที่ตำรวจในการจำกัดเสรีภาพของ ประชาชนได้ การจับกุมโดยไม่ต้องร้องขอหมายจับสามารถทำได้เมื่อเป็นการกระทำผิดซึ่งหน้า

และการสอบสวนและการตั้งข้อกล่าวหา ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาให้อำนาจ เจ้าหน้าที่ตำรวจหรือพนักงานสอบสวน ในการค้นหาความจริงในคดีและรวบรวมพยานหลักฐาน รวมถึงการดำเนินการต่างๆ เพื่อให้การสอบสวนเสร็จสิ้น คือ การควบคุมตัวระหว่างการสอบสวน กฎหมายได้กำหนดระยะเวลาในการควบคุมตัวผู้ต้องสงสัยในคดีลหุโทษ เพียงพอกับการสอบถามคำให้การ ระบุตัวและที่อยู่ของผู้ต้องสงสัยเท่านั้น ส่วนในคดีที่มีอัตราโทษสูงกว่าลหุโทษ พนักงานสอบสวนมีอำนาจ ในการควบคุมตัวได้ไม่เกิน 48 ชั่วโมง หรือร้องขออำนาจศาลเพื่อควบคุมตัวเพิ่มเติม ต่อมาคือการรวบรวม พยานหลักฐานและการแจ้งข้อกล่าวหา ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญากำหนดให้เจ้าหน้าที่ ตำรวจหรือพนักงานสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐาน ไม่ว่าจะเป็น พยานบุคคล พยานเอกสาร หรือ พยานวัตถุ ที่เกี่ยวข้องกับการกระทำผิดตามข้อกล่าวหา และเป็นประโยชน์กับการสอบสวน เข้าไว้ในสำนวนการสอบสวน

จะเห็นได้ว่านอกจากกฎหมายจะกำหนดอำนาจในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ยังเปิดโอกาสให้เจ้าหน้าที่ตำรวจใช้ดุลพินิจในการใช้อำนาจนั้น ซึ่งผู้เสี่ยงที่ประชาชนจะเข้าใจว่าเป็นการ ละเมิดสิทธิได้ง่าย เช่น การตรวจค้น เป็นต้น

นอกจากการใช้อำนาจตามกฎหมายของเจ้าหน้าที่ตำรวจแล้ว ด้วยวัฒนธรรมองค์กรขององค์กร ตำรวจ เองก็สามารถสร้างความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนให้กับประชาชนในเรื่องการใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่ ตำรวจอีกด้วย

วัฒนธรรมองค์กรตำรวจ

วัฒนธรรมคือสิ่งที่คนในสังคมยึดถือและปฏิบัติสืบต่อกันมาจนเป็นนิสัยและความเคยชิน กลายเป็นขนบธรรมเนียมประเพณี วิถีประเพณีปฏิบัติ ความเชื่อ ค่านิยม และภาษา ทำให้คนรวมตัวกัน เป็นสังคม อยู่ร่วมกันอย่างมีระเบียบ ผลของวัฒนธรรมจะปรากฏเป็นจริยธรรม และค่านิยม ที่ใช้ในการตัดสินใจ หรือวินิจฉัยสั่งการ จริยธรรมขององค์กรคือสิ่งสำคัญที่ทำให้การดำเนินงานต่างๆ ขององค์กร ก้าวหน้า ทำให้องค์กรได้รับความเชื่อถือจากสังคม

วัฒนธรรมองค์กรคือค่านิยมและความเชื่อที่มีร่วมกันในองค์กรใช้เป็นแนวทางในการกำหนด พฤติกรรมของคนในองค์กร วัฒนธรรมองค์กรจึงเป็นเสมือน “บุคลิกภาพ” หรือ “จิตวิญญาณ” ขององค์กร (วิรัช สงวนวงษ์วาน, 2547)

วัฒนธรรมองค์กรของตำรวจคือปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อพฤติกรรมของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ที่เป็นสมาชิกขององค์กร สภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจ มีความแตกต่างจาก อาชีพอื่น ย่อมส่งผลให้วัฒนธรรมตำรวจมีความแตกต่างจากวัฒนธรรมองค์กรของอาชีพอื่นๆ วัฒนธรรม ตำรวจเสมือนร่มคันใหญ่ที่เต็มไปด้วยค่านิยมที่ไม่ดีขององค์การตำรวจ (Chan, 1996) ประกอบด้วย การเคารพนับถือในอำนาจและการใช้อำนาจ (เผด็จการ) การรักษาความลับ โดยเฉพาะกับพรรคพวก เดียวกัน ความจงรักภักดีต่อสถาบันตำรวจ ความรู้สึกที่ตำรวจเป็นลูกเมียน้อย แนวคิดทางการเมือง แบบอนุรักษนิยม มองโลกในแง่ร้าย ความจงรักภักดีในสถาบันครอบครัว ชาติ ศาสนา และ พระมหากษัตริย์ (Niederhoffer & Blumberg, 1976) การบริหารของตำรวจมีลักษณะค่อนข้างเผด็จการ เห็นได้จาก ตำรวจต้องปฏิบัติงานเมื่ออยู่ในเครื่องแบบ ถือคำสั่งผู้บังคับบัญชาเป็นสำคัญ ทำงานภายใต้กรอบของระเบียบวินัย มีความเป็นทางการในการปฏิบัติงานสูง (ธนากร คำวะรัตน์, 2560) วัฒนธรรมตำรวจถูกมองว่าเป็นผลผลิตของงานของตำรวจสมัยใหม่ (Bi-product of Modern Police Work) ที่มาพร้อมกับสาระสำคัญพื้นฐานที่เกี่ยวข้องความอันตรายของสภาพแวดล้อมในท้องถนน การทำงานเป็นกะ ระบบราชการ ความขัดแย้งระหว่างเจ้าหน้าที่ฝ่ายปฏิบัติการกับผู้บริหาร และคำสั่งที่มีความขัดแย้งและไม่ชัดเจน และถูกมองว่าเป็นชุดของความเชื่อที่เกิดจากการปรับตัวให้เข้ากับ ความยากลำบากในการทำงานโดยได้รับการเสริมแรงผ่านกระบวนการการเข้าสังคมและความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน (The Process of Socialization and Solidarity) (Workman-Stark, 2017)

วัฒนธรรมการทำงานของตำรวจต้องพิจารณาภาวะแวดล้อมที่เป็นสิ่งทำให้เกิดวัฒนธรรมตำรวจ คือ สภาพแวดล้อมทางอาชีพ และ สภาพแวดล้อมขององค์การ สภาพแวดล้อมทางอาชีพที่ส่งผลต่อ วัฒนธรรมการทำงานของตำรวจ ภัยอันตราย และอำนาจในการบังคับใช้ เนื่องจากตำรวจต้องเกี่ยวข้องกับ

ประชาชนในสถานการณ์ความขัดแย้ง และภัยคุกคามที่เกิดจากความรุนแรง งานของตำรวจจะต้องเผชิญหน้ากับสถานการณ์ที่มีความเสี่ยง มีความเครียดสูง และไม่สามารถคาดการณ์ถึงผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้นได้ นอกจากภัยอันตรายและความเครียด อำนาจหน้าที่ และการใช้ดุลยพินิจ ของตำรวจ เป็นองค์ประกอบสำคัญของสภาวะแวดล้อมในการทำงานของตำรวจ แม้ว่าการใช้อำนาจและการใช้ดุลยพินิจของตำรวจจะถูกจำกัดไว้โดยกฎหมาย สังคมโดยทั่วไปก็ยังให้ความเคารพและเกรงใจตำรวจ ทำให้ตำรวจถูกมองว่ามีอำนาจเหนือประชาชน ลักษณะของชุมชนหรือท้องถิ่นมีอิทธิพลต่อวัฒนธรรมการทำงานของตำรวจ เพราะลักษณะงานของตำรวจมีความเกี่ยวข้องกับชุมชนโดยตรง โดยรูปแบบการทำงานจะเป็นไปตามค่านิยมของตำรวจผสมผสานค่านิยมและทัศนคติในชุมชน ชุมชนอาจต้องการและยอมรับบริการที่ผิดกฎหมายจากตำรวจเพื่อความอยู่รอดและผลประโยชน์ เช่น ชุมชนที่ยกย่องเจ้าหน้าที่ตำรวจมือปราบที่นิยมความรุนแรงที่อาจละเมิดสิทธิมนุษยชน ทำให้ตำรวจเห็นว่าเป็นสิ่งที่ควรทำ แม้จะไม่ถูกต้อง ปัจจัยด้านการเมืองเป็นส่วนสำคัญที่มีอิทธิพลต่อวัฒนธรรมการทำงานของตำรวจ เช่นเดียวกัน โดยกลุ่มทางการเมืองพยายามที่จะเข้ามาใช้อำนาจเหนือตำรวจเพื่ออาศัยอำนาจหน้าที่ของตำรวจแสวงหาผลประโยชน์ ดังนั้นเมื่อการเมืองมีอำนาจเหนือตำรวจ เช่น การแต่งตั้งโยกย้าย ทำให้องค์การตำรวจขาดความเป็นอิสระ และไร้เอกภาพ ตำรวจต้องยอมปฏิบัติตามเพื่อความเติบโตในหน้าที่การงาน และพร้อมที่จะกระทำเกินขอบเขตอำนาจหน้าที่สนองความต้องการทางการเมือง ส่วนสภาวะแวดล้อมขององค์การที่ตำรวจต้องเผชิญ คือการกำกับดูแลโดยผู้บังคับบัญชาที่มีอำนาจในการลงโทษ และการกำกับดูแลที่ไม่สามารถคาดการณ์ได้ และ ความคลุมเครือของบทบาทในการทำงาน ลักษณะของวัฒนธรรมตำรวจ มีดังนี้ การตั้งข้อสงสัย การแยกตัวออกจากสังคม ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของตำรวจ การละเลยกฎ ระเบียบ และข้อบังคับสำหรับการทำงาน การละเลยความชอบด้วยกระบวนการทางกฎหมาย (Disregard for Due Process) (ธนากร คำวะรัตน์, 2560)

เมื่อวิเคราะห์การปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจ จะเห็นได้ชัดเจนว่า มีความสุ่มเสี่ยงที่จะเกิดการใช้อำนาจโดยมิชอบได้ง่าย ไม่เพียงแต่กฎหมายที่เปิดโอกาสให้เจ้าหน้าที่ตำรวจใช้ดุลยพินิจ และให้อำนาจในการปฏิบัติหน้าที่ วัฒนธรรมตำรวจ ซึ่งเป็นค่านิยม ความเชื่อและวิถีปฏิบัติของตำรวจ ยังทำให้ตำรวจบางคนสามารถใช้อำนาจเกินกว่าเหตุได้ โดยไม่รู้สึกรู้ว่าเป็นการกระทำผิด

การควบคุมการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจ มีการดำเนินการด้วยมาตรการที่หลากหลาย เช่น ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ที่มีการกำหนดการใช้อำนาจในการปฏิบัติหน้าที่ และประมวลจริยธรรมและจรรยาบรรณของตำรวจ ซึ่งจะกล่าวถึงต่อไป

ประมวลจริยธรรมและจรรยาบรรณของตำรวจ

กฎ ก.ตร.ว่าด้วย ประมวลจริยธรรมและจรรยาบรรณของตำรวจ พ.ศ. 2551 (แก้ไขตามกฎ ก.ตร. ว่าด้วยประมวลจริยธรรม และจรรยาบรรณของตำรวจ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2553) กำหนดให้ใช้ประมวลจริยธรรมและจรรยาบรรณของตำรวจเป็นกรอบในการประพฤติปฏิบัติของข้าราชการตำรวจ ให้ถือว่าประมวลจริยธรรมและจรรยาบรรณของตำรวจเป็นประมวลจริยธรรมของข้าราชการตำรวจตาม รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 มาตรา 279 และเป็นจรรยาบรรณของตำรวจตาม พระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. 2547 มาตรา 77 กำหนดให้ผู้บังคับบัญชาหน่วยงานทุกระดับมีอำนาจและหน้าที่สนับสนุนส่งเสริมให้ผู้ใต้บังคับบัญชาปฏิบัติตามประมวลจริยธรรมและจรรยาบรรณของตำรวจอย่างเคร่งครัด รวมทั้งสอดส่องดูแลไม่ให้เกิดการละเมิด ผ่าฝืน หรือไม่ปฏิบัติตาม หากพบว่าการละเมิด ผ่าฝืน หรือไม่ปฏิบัติตาม และไม่ดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ ให้ถือว่าจงใจละเมิด ผ่าฝืน หรือไม่ปฏิบัติตามประมวลจริยธรรมและจรรยาบรรณของตำรวจ หากข้าราชการตำรวจพบว่าผู้บังคับบัญชาเจ้าหน้าที่ตำรวจ หรือหน่วยงานตำรวจละเมิด ผ่าฝืน หรือไม่ปฏิบัติตามประมวลจริยธรรมและจรรยาบรรณของตำรวจสามารถรายงานต่อผู้บังคับบัญชาเหนือหน่วยงานที่ตนสังกัดได้อย่างน้อยสามลำดับชั้น และสามารถรายงานถึงจเรตำรวจแห่งชาติ หรือผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติได้ หากไม่มีการดำเนินการ

นอกจากนั้น ยังกำหนดให้เจ้าหน้าที่ตำรวจเคารพและปฏิบัติตามประมวลจริยธรรมและจรรยาบรรณของตำรวจอย่างเคร่งครัด หากมีการละเมิด ผ่าฝืน หรือไม่ปฏิบัติตามประมวลจริยธรรมและจรรยาบรรณของตำรวจ จะต้องรายงานผู้บังคับบัญชาเป็นหนังสือทันที หากไม่แน่ใจให้ปรึกษาหารือผู้บังคับบัญชา หรือปรึกษากับศูนย์ให้คำปรึกษาแนะนำตามกฎ ก.ตร.

เจ้าหน้าที่ตำรวจต้องมีความซื่อสัตย์สุจริตและยึดมั่นในศีลธรรม โดยยึดประโยชน์ส่วนรวมเหนือประโยชน์ส่วนตน ต้องภาคภูมิใจในวิชาชีพ กล้ายืนหยัดกระทำในสิ่งที่ถูกต้องดีงามเพื่อเกียรติศักดิ์และศักดิ์ศรีของความเป็นตำรวจ และต้องปฏิบัติหน้าที่อย่างตรงไปตรงมาตามครรลองของการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ตามรัฐธรรมนูญและกฎหมายอย่างเคร่งครัด ไม่สั่งให้ผู้ใต้บังคับบัญชาปฏิบัติกรในสิ่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายหรือขัดต่อคุณธรรมและศีลธรรม ไม่ปฏิบัติตามคำสั่งไม่ชอบด้วยกฎหมาย ไม่เสี่ยงกฎหมาย ใช้หรือแนะนำให้ใช้ช่องโหว่ของกฎหมายเพื่อประโยชน์หรือทำให้สูญเสียความเป็นธรรมในกระบวนการยุติธรรม นอกจากนี้เจ้าหน้าที่ตำรวจต้องตระหนักว่าการใช้อาวุธ กำลัง หรือความรุนแรงเป็นมาตรการที่รุนแรงที่สุด เจ้าหน้าที่ตำรวจอาจใช้อาวุธ กำลัง หรือความรุนแรงได้เมื่อมีความจำเป็นภายใต้กรอบของกฎหมายและระเบียบแบบแผน หรือเมื่อผู้กระทำ

ความผิดหรือผู้ต้องสงสัยใช้อาวุธต่อสู้ขัดขวางการจับกุม หรือเพื่อช่วยบุคคลอื่นที่อยู่ในอันตรายต่อชีวิต เมื่อมีการใช้อาวุธ กำลัง หรือความรุนแรง ไม่ว่าจะมิผู้บาดเจ็บหรือเสียชีวิตหรือไม่ เจ้าหน้าที่ตำรวจ ต้องรายงานเป็นหนังสือต่อผู้บังคับบัญชาตามระเบียบแบบแผนทันที

ในการรวบรวมพยานหลักฐาน การสืบสวนสอบสวน การสอบปากคำ หรือการซักถามผู้กระทำ ความผิด ผู้ต้องหา ผู้ที่อยู่ในความควบคุมตามกฎหมาย ผู้เสียหาย ผู้รู้เห็นเหตุการณ์ หรือบุคคลอื่น เจ้าหน้าที่ตำรวจต้องแสดงความเป็นมืออาชีพโดยใช้ความรู้ความสามารถทางวิชาการตำรวจ รวมทั้งใช้ ภูมิภาคไหวพริบและสติปัญญา เพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงและอ้างไว้ซึ่งความยุติธรรม

เจ้าหน้าที่ตำรวจต้องควบคุมดูแลบุคคลที่อยู่ในการควบคุมของตนอย่างเคร่งครัดตามกฎหมาย และมีมนุษยธรรม ต้องรักษาข้อมูลข่าวสารที่ได้มาจากการปฏิบัติหน้าที่เป็นความลับอย่างเคร่งครัด เพราะอาจเป็นอันตรายต่อผลประโยชน์หรือชื่อเสียงของบุคคล หรืออาจเป็นคุณหรือเป็นโทษทั้งต่อ ผู้เสียหายหรือผู้กระทำความผิด ข้าราชการตำรวจจะเปิดเผยข้อมูลนั้นได้ต่อเมื่อมีความจำเป็นต่อการ ปฏิบัติหน้าที่ หรือเพื่อประโยชน์ในราชการตำรวจที่ชอบด้วยกฎหมาย หรือเพื่อการดำเนินการตาม กระบวนการยุติธรรมเท่านั้น

ประมวลจริยธรรมและจรรยาบรรณของตำรวจเน้นให้ผู้บังคับบัญชาตำรวจควบคุมดูแลการปฏิบัติ หน้าที่ของข้าราชการตำรวจให้เป็นไปตามกฎหมายและข้อกำหนดของประมวลฯ ถือเป็นเครื่องมือการ ควบคุมการปฏิบัติหน้าที่ให้อยู่ในกรอบของระเบียบและกฎหมาย นอกจากเครื่องมือในการควบคุมดูแล ให้เจ้าหน้าที่ตำรวจปฏิบัติหน้าที่และใช้อำนาจที่มีอย่างถูกต้อง สิ่งสำคัญอีกประการคือความเป็นผู้นำ และความเป็นมืออาชีพของผู้บังคับบัญชา

ภาวะผู้นำของผู้บังคับบัญชา หรือผู้บริหารของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ เป็นสิ่งสำคัญในการ ควบคุมดูแลให้เจ้าหน้าที่ตำรวจปฏิบัติหน้าที่อย่างถูกต้องใช้อำนาจที่ได้รับอย่างระมัดระวังรวมถึง การเป็นแบบอย่างที่ดีในการประพฤติปฏิบัติ ส่งเสริมค่านิยมที่ถูกต้อง และนำไปสู่วัฒนธรรมองค์กรตำรวจ ภาพลักษณ์ขององค์กรตำรวจ และความเชื่อมั่นต่อองค์กรตำรวจของประชาชน มาจากความเป็นผู้นำของ ผู้บริหาร การให้รางวัล สำหรับเจ้าหน้าที่ตำรวจที่ประพฤติดีเป็นตัวอย่าง และสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้กับ องค์กรตำรวจ และการลงโทษเจ้าหน้าที่ตำรวจที่ใช้อำนาจมิชอบ ละเมิด หรือละเว้นการปฏิบัติตาม ประมวลจริยธรรมและจรรยาบรรณของตำรวจ และต้องมีการสื่อสารให้ประชาชนทราบถึงการให้รางวัล และการลงโทษ เพื่อลดอคติที่ว่าตำรวจปกป้องกันเองลง

การรับรู้ของประชาชนต่อการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจ

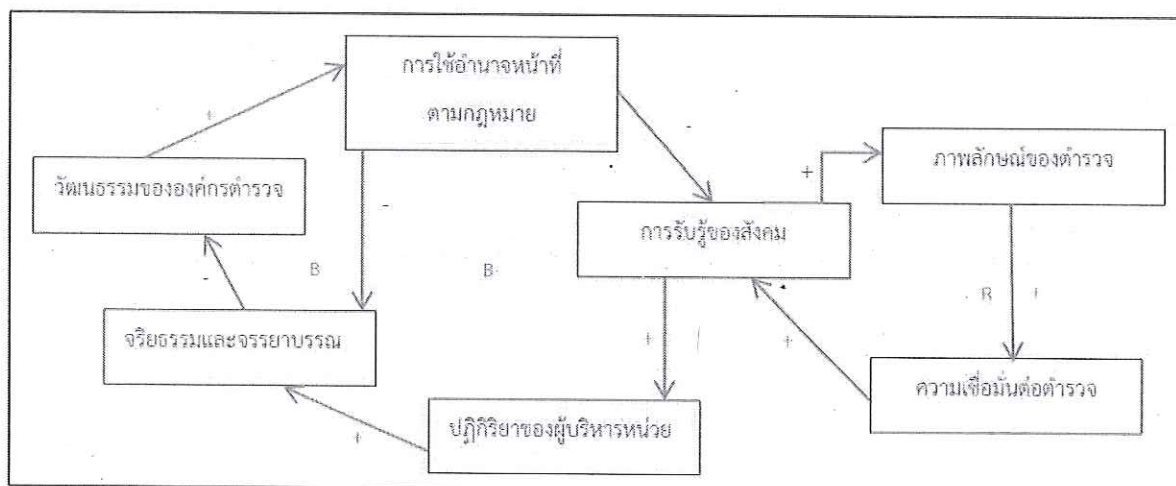
ในปัจจุบัน การสื่อสารและสื่อสังคมออนไลน์ต่างๆมีความก้าวหน้าไปมาก การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจได้รับความสนใจจากประชาชนมาก เมื่อมีการดำเนินการทางกฎหมายกับประชาชน เช่น การหยุดรถจักรยานยนต์ที่ผู้ขับขี่ไม่สวมหมวกนิรภัย หรือการเรียกผู้ขับขี่ซึ่งต้องสงสัยว่าจะเมาสุรา รวมไปถึงการให้บริการต่างๆ บนสถานีตำรวจ จะมีการเก็บภาพเคลื่อนไหว และนำเสนอออนไลน์พร้อมข้อความของผู้ถูกจับกุม ภาพขณะปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจไม่ว่าจะเป็นการใช้อำนาจตามกฎหมาย หรือใช้อำนาจเกินกว่าที่กฎหมายกำหนดให้ ที่ประชาชนรับรู้ก็คือเจ้าหน้าที่ตำรวจใช้อำนาจเหนือประชาชน

นอกจากสื่อสังคมออนไลน์ที่ส่งผลต่อการรับรู้การปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจแล้ว สื่อมวลชนแขนงต่างๆ ไม่ว่าจะเป็น โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ รวมไปถึงเว็บไซต์ต่างๆ ยังเสนอข่าวการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจที่บ่อยครั้งมีความรุนแรง และส่งผลในทางลบต่อภาพลักษณ์ของตำรวจ

การรับรู้ภาพลักษณ์ในทางลบของประชาชนเกิดจากความไม่เข้าใจ อคติ และการใช้อำนาจโดยมิชอบของเจ้าหน้าที่ตำรวจบางคน การเสนอภาพเคลื่อนไหวสด หรือ ที่มีการบันทึกไว้ ของการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจ ไม่ว่าจะถูกต้องหรือไม่ ก็ทำให้ประชาชนเชื่อว่าเป็นการใช้อำนาจโดยมิชอบ

แผนภูมิจริงรอบเหตุและผลของการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจ

เมื่อวิเคราะห์การรับรู้การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจด้วยแผนภูมิจริงรอบเหตุและผล (Causal Loop Diagram) ผลเป็นดังภาพ

แผนภาพที่ 1 วงรอบเหตุและผลจากการวิเคราะห์

จากแผนภาพที่ 1 การปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจ มีการใช้อำนาจตามกฎหมายและดุลพินิจที่กฎหมายให้อำนาจไว้ และปฏิบัติไปตามวัฒนธรรมองค์กร คือ ค่านิยม ความเชื่อ และวิถีปฏิบัติ ซึ่งมีทั้งการใช้อำนาจที่ถูกต้องและไม่ถูกต้อง เมื่อมีการควบคุมดูแลการปฏิบัติหน้าที่เป็นไปอย่างถูกต้อง โดยผู้บริหารของหน่วย และข้อบังคับที่มีบทลงโทษทางวินัยของประมวลจริยธรรม การปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบของเจ้าหน้าที่ตำรวจจะลดลงเป็นวงจรปรับสมดุล ในขณะที่การรับรู้ของสังคมที่มีต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ส่งผลทางลบกับภาพลักษณ์ของตำรวจ และทำให้ความเชื่อมั่นของประชาชนที่มีต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจลดลง เมื่อความเชื่อมั่นลดลง การรับรู้ของประชาชน เป็นไปในทางลบ ทำให้วงจรนี้เป็นวงจรเสริมแรง เมื่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจได้รับความสนใจจากประชาชนมาก จะทำให้ผู้บริหารให้ความสนใจและมีปฏิกิริยาต่อการปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าว และจะเพิ่มความเข้มงวดในการบังคับใช้ประมวลจริยธรรมฯ และทำให้เจ้าหน้าที่ตำรวจต้องปฏิบัติหน้าที่และใช้อำนาจให้ถูกต้อง

จากแผนภูมิวงจรรอบเหตุและผลที่ได้นำเสนอ สาเหตุสำคัญของ การรับรู้ของสังคมที่เป็นลบต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจนั้น เกิดจากภาพลักษณ์ของตำรวจและความเชื่อมั่นของสังคมที่มีต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจและองค์กรตำรวจในภาพรวมเป็นลบ ดังนั้น การแก้ไขภาพลักษณ์ เพิ่มความเชื่อมั่น และลดอคติของสังคมต่อเจ้าหน้าที่และองค์กรตำรวจ ด้วยการสื่อสารให้ประชาชนเห็นว่าการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจได้รับการควบคุม ดูแล และตรวจสอบอย่างเคร่งครัดจากผู้บริหารของหน่วย มีการให้รางวัลกับผู้ที่ประพฤติดี และการลงโทษเมื่อมีการกระทำผิดหรือการใช้อำนาจโดยมิชอบเกิดขึ้น ซึ่งอาจใช้การประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่างๆ รวมถึงสื่อสังคมออนไลน์ที่สามารถเข้าถึงประชาชนได้ในวงกว้าง

อย่างไรก็ตาม การแก้ไขภาพลักษณ์ เพิ่มความเชื่อมั่นและลดอคติของสังคม ยังไม่สำคัญเท่ากับความตั้งใจ เอาใจใส่ เข้มงวด และความเป็นมืออาชีพของผู้บริหาร เพื่อเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมองค์กรตำรวจ ผลการวิเคราะห์วงจรรอบเหตุและผล แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่า การใช้เครื่องมือที่ผู้บริหารมีอยู่ เช่น การบังคับใช้ประมวลจริยธรรมและจรรยาบรรณของตำรวจอย่างเข้มงวด จะทำให้เจ้าหน้าที่ตำรวจเพิ่มความระมัดระวัง และรอบคอบในการใช้อำนาจที่มีตามกฎหมาย และลดการใช้อำนาจมิชอบหรือเกินกว่าเหตุได้ การเป็นตัวอย่างในการปฏิบัติ ความเป็นผู้นำที่เอาใจใส่ และเข้มงวดในความเป็นตำรวจมืออาชีพ จะแสดงให้เห็นถึงความตั้งใจจริงของผู้บริหารในการพยายามเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมในองค์กรของตำรวจ

ความเป็นตำรวจมืออาชีพ การปฏิบัติงานด้วยความระมัดระวังและรอบคอบในการใช้อำนาจที่มีตามกฎหมายของเจ้าหน้าที่ตำรวจ และความเข้มงวดในการควบคุม ดูแลการปฏิบัติของผู้บริหาร

องค์กรตำรวจ จะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงรูปแบบการปฏิบัติงาน และท้ายที่สุดคือการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมองค์กร อีกนัยหนึ่งคือวิถีการปฏิบัติดั้งเดิมที่มีอยู่

ดังนั้น ความเป็นผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ ความเป็นมืออาชีพ ความเข้มงวดในการควบคุมดูแลของผู้บริหาร จึงเป็นกุญแจสำคัญในการปรับปรุง พัฒนา และเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมองค์กรและวิถีปฏิบัติของตำรวจ ซึ่งจะนำไปสู่การแก้ไขภาพลักษณ์ของตำรวจ เพิ่มความเชื่อมั่น และลดอคติของสังคมที่มีต่อตำรวจและองค์กรตำรวจได้ รวมทั้งจะทำให้เจ้าหน้าที่ตำรวจปฏิบัติงานและใช้อำนาจที่มีตามกฎหมายได้อย่างถูกต้อง ซึ่งส่งผลต่อสังคมโดยรวม และสามารถปรับทัศนคติและการรับรู้ของสังคมในการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจให้เป็นไปในทางบวก

บทสรุป

การปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจมักจะเป็นที่สนใจของสังคม และมักจะถูกมองว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจใช้อำนาจเกินกว่าเหตุ หรือไม่ถูกต้อง ถึงแม้ว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจและสำนักงานตำรวจแห่งชาติจะยืนยันว่าการปฏิบัติหน้าที่นั้นเป็นไปอย่างถูกต้องตามอำนาจที่มีตามกฎหมาย การรับรู้ของสังคมในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับตำรวจในภาพรวมจะเป็นไปในทางลบ สาเหตุเกิดจาก ภาพลักษณ์ของตำรวจ ความเชื่อมั่นและอคติของสังคมที่มีต่อตำรวจที่เป็นลบ ดังนั้น วิธีการลดอคติ เพิ่มความเชื่อมั่นของประชาชนในการรับรู้การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจรวมไปถึงการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีขององค์กรตำรวจคือ การสื่อสารให้ประชาชนเห็นว่าการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจได้รับการควบคุม ดูแล และตรวจสอบอย่างเคร่งครัดจากผู้บริหารของหน่วย มีการให้รางวัลกับผู้ประพฤติดี และการลงโทษเมื่อมีการกระทำผิดหรือการใช้อำนาจโดยมิชอบเกิดขึ้น

ความตั้งใจ เอาใจใส่ เข้มงวด และความเป็นมืออาชีพของผู้บริหาร เพื่อเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมองค์กรตำรวจ จะทำให้เจ้าหน้าที่ตำรวจเพิ่มความระมัดระวัง และรอบคอบในการใช้อำนาจที่มีตามกฎหมาย และลดการใช้อำนาจมิชอบหรือเกินกว่าเหตุได้

เอกสารอ้างอิง

กฎ ก.ตร.ว่าด้วยประมวลจริยธรรมและจรรยาบรรณตำรวจ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2553. (2554, 11 มี.ค.).

ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 128 ตอนที่ 15 ก. หน้า 14-17.

ชิษณุพงศ์ ไหวดี. (2554). ปัญหาการควบคุมการกระทำของเจ้าหน้าที่ตำรวจในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาโดยศาลปกครอง. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพมหานคร.

- ธนากร คำวะรัตน์, พ.ต.ต. (2560). วัฒนธรรมองค์กรตำรวจกับการปฏิบัติหน้าที่สอบสวน สืบค้นเมื่อ 28 กรกฎาคม 2561. เข้าถึงได้จาก <https://thamaaya.wordpress.com/2017/03/20/วัฒนธรรมตำรวจกับการปฏิบัติ>.
- พระราชบัญญัติการชุมนุมสาธารณะ พ.ศ. 2558. (2558, 9 ก.ค.). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 132 ตอนที่ 63 ก. หน้า 19-29.
- พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ 32) พ.ศ.2559. (2559, 10 ธ.ค.). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 133 ตอนที่ 104 ก. หน้า 30-32.
- พระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. 2547 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ตามประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติฉบับที่ 88/2557. (2557, 21 ก.ค.). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 131 ตอนพิเศษ 134 ง. หน้า 20-22.
- พระราชบัญญัติสถานบริการ (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2560. (2560, 31 ต.ค.). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 134 ตอนที่ 113 ก. หน้า 1-3.
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 (2550, 24 ส.ค.). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 124 ตอนที่ 47 ก. หน้า 1-127.
- วิรัช สงวนวงศ์วาน. (2547). การจัดการและพฤติกรรมองค์กร. กรุงเทพฯ: เพียร์สัน เอ็ดดูเคชั่น อินโดไชน่า.
- Chan J. (1996). Changing Police Culture. *The British Journal of Criminology*. 36(1): 109-134. Columbia University. (2018). CLD mapping. Retrieved 28 July, 2018. from http://ac4.ei.columbia.edu/files/2016/05/CLD-mapping-protocolhandout_Print.pdf
- Niederhoffer A. & Blumberg A.S. (1976). *The ambivalent force: perspectives on the police*. Holt, Rinehart and Winston.
- Workman-Stark, A.L. (2017). *Inclusive policing from inside out*. Ottawa: Springer International Publishing.

ผู้เขียน

คำนำหน้า ชื่อ-สกุล
หน่วยงาน/สังกัด
ที่อยู่หน่วยงาน/สังกัด
E-mail:

พันตำรวจโทหญิง สุพัตรา อินทร์ธมยา
คณะตำรวจศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ
เลขที่ 90 หมู่ 7 อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม 73110
sinthomya@gmail.com